

Latvijas tiesību aktu, kā arī uzraudzības un izpildes sistēmu izvērtējums par to spēju nodrošināt meža biomasas izejvielu atbilstību ilgtspējas kritērijiem saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 686¹, to 2026. gada 27. janvāra grozījumiem² un RED III³ prasībām 2026. gada jūnijs

Tiesiskuma kritēriji		
1. Izstrādes darbību likumība (15.1.)		
[RED III 29.6 a (i)]		
<i>Valstī, kurā tiek veikta meža biomasas ieguve, ir valsts vai zemāka līmeņa tiesību akti, kas piemērojami izstrādes platībā, kā arī ir izveidotas uzraudzības un izpildes panākšanas sistēmas, kas nodrošina izstrādes darbību likumību.</i>		
Tiesību akti	Mežu apsaimniekošana un enerģētiskās koksnes ieguve ir stingri noregulēta LR normatīvos aktos: 1. Meža likums. 16.03.2000. 7. – 12. pants un 42. – 43. pants. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Enerģētikas likums. 03.09.1998. https://likumi.lv/ta/id/49833 3. Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža". https://likumi.lv/ta/id/247350 4. Ministru kabineta 2022. gada 2. novembra noteikumi Nr. 686 "Noteikumi par ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījuma kritērijiem, no biomasas kurināmā ražotās elektroenerģijas kritērijiem un kārtību, kādā pamatojama, apliecināma un uzraugāma atbilstība minētajiem kritērijiem". https://likumi.lv/ta/id/336963 5. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". https://likumi.lv/ta/id/253760 6. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". https://likumi.lv/ta/id/253758	

¹ Ministru kabineta 2022. gada 2. novembra noteikumi Nr. 686 "Noteikumi par ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījuma kritērijiem, no biomasas kurināmā ražotās elektroenerģijas kritērijiem un kārtību, kādā pamatojama, apliecināma un uzraugāma atbilstība minētajiem kritērijiem". <https://likumi.lv/ta/id/336963>

² Ministru kabineta 2026. gada 27. janvāra noteikumi Nr. 34 "Grozījumi Ministru kabineta 2022. gada 2. novembra noteikumos Nr. 686 "Noteikumi par ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījuma kritērijiem, no biomasas kurināmā ražotās elektroenerģijas kritērijiem un kārtību, kādā pamatojama, apliecināma un uzraugāma atbilstība minētajiem kritērijiem". <https://likumi.lv/ta/id/366099>

³EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:02018L2001-20240716>

Uzraudzība un izpilde	Mežizstrādes darbību likumību uzrauga Valsts meža dienests un daļēji arī Dabas aizsardzības pārvalde. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" veic nacionālo meža monitoringu. Zemkopības ministrija reizi piecos gados sagatavo Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtējuma ziņojumu, ievērojot Paneiropas meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas kritērijus un indikatorus. 1. Meža likums. 16.03.2000. 29. – 34. pants. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. https://likumi.lv/ta/id/14594 3. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 4. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 5. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/283091 6. Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumi Nr. 507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums". https://likumi.lv/ta/id/193117
2. Meža atjaunošana izstrādes apgabalos (15.2.) [RED III 29.6 a (ii)] <i>Valstī, kurā veikta meža biomasas izstrāde, ir valsts vai zemāka līmeņa tiesību akti, kas piemērojami izstrādes platībā, kā arī ir izveidotas uzraudzības un izpildes panākšanas sistēmas, kas nodrošina meža atjaunošanu izstrādes apgabalos.</i>	
Tiesību akti	Atbilstoši Meža likuma 21. pantam meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir atjaunot mežaudzi pēc cirtes vai citu faktoru ietekmes, ja mežaudzes šķērslaukums ir kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu, kā arī nodrošināt atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes kopšanu. Atbilstoši LR normatīviem aktiem, meža atjaunošana ir jānodrošina sekojošos termiņos: - triju gadu laikā pēc kailcirtes, kas veikta pēc galvenās cirtes caurmēra (prasību piemēro mežaudzēm, kurām ciršanas apliecinājums kailcirtei pēc caurmēra izsniegts pēc 01.01.2023.); - ne vēlāk kā 10 gadu laikā pēc izcirtuma izveidošanas, ja meža tips ir purvājs (Pv), niedrājs (Nd), dumbrājs (Db) un liekņa (Lk); - pārējos meža tipos ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc izcirtuma izveidošanas.

	Meža nogabals uzskatāms par atjaunotu, ja: - nogabalā aug nepieciešamais minimālais koku skaits; - koku sugas atbilst konkrētajiem augšanas apstākļiem; - ieaugušo koku izvietojums nogabalā ir vienmērīgs; - ieaugušo vai stādīto koku augstums skuju kokiem ir vismaz 10 cm, lapu kokiem – vismaz 20 cm; - ja mežaudzes vidējais augstums pārsniedz 2 m, tai jāatbilst koptas mežaudzes kritērijiem. 1. Meža likums. 16.03.2000. 17. – 25. pants. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Ministru kabineta 2013. gada 26. marta noteikumi Nr. 159 "Noteikumi par meža reproduktīvo materiālu". https://likumi.lv/ta/id/256258 3. Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/247349 4. Ministru kabineta 2022. gada 2. novembra noteikumi Nr. 686 "Noteikumi par ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījuma kritērijiem, no biomasas kurināmā ražotās elektroenerģijas kritērijiem un kārtību, kādā pamatojama, apliecināma un uzraugāma atbilstība minētajiem kritērijiem". https://likumi.lv/ta/id/336963
Uzraudzība un izpilde	Meža atjaunošanu uzrauga Valsts meža dienests. 1. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. https://likumi.lv/ta/id/14594 2. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 3. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 4. Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/247349 5. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/283091
3. Tiek aizsargātas platības, tai skaitā, mitrājos, zālājos, virsājos un kūdrājos, kas ar starptautiskiem vai konkrētās valsts tiesību aktiem vai ar attiecīgās kompetentās iestādes lēmumu ir noteiktas par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, sugas un dzīvotnes (15.3.)	

[RED III 29.6 a (iii)]

Valstī, kurā veikta meža biomasas izstrāde, ir valsts vai zemāka līmeņa tiesību akti, kas piemērojami izstrādes platībā, kā arī ir izveidotas uzraudzības un izpildes panākšanas sistēmas, kas nodrošina to, ka tiek aizsargātas platības, tostarp mitrājos, pļavās, virsājos un kūdrājos, kas ar starptautiskiem vai valsts tiesību aktiem vai ar attiecīgas kompetentās iestādes lēmumu ir noteiktas par aizsargājamām dabas teritorijām, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un novērstu dzīvotņu iznīcināšanu.

Tiesību akti

Saskaņā ar LR normatīviem aktiem īpaši aizsargājamo sugu vai dzīvotņu aizsardzībai tiek veidoti mikroliegumi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT), tostarp mitrājos, pļavās, virsājos un kūdrājos. Aizliegtās darbības šajās teritorijās un papildus nepieciešamos saskaņojumus ar kompetentajām valsts iestādēm nosaka LR normatīvie akti.

1. Meža likums. 16.03.2000. 35. – 37. pants <https://likumi.lv/ta/id/2825>
2. Aizsargjoslu likums. 25.02.1997. 5. – 11. pants <https://likumi.lv/ta/id/42348>
3. Sugu un biotopu aizsardzības likums. 05.04.2000. 4., 7. – 17. pants <https://likumi.lv/ta/id/3941>
4. Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". 02.03.1993. 3. - 10. pants <https://likumi.lv/ta/id/59994>
5. Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību". 05.03.1992. <https://likumi.lv/ta/id/72551>
6. Likums "Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu". 12.1997. <https://likumi.lv/ta/id/52952>
7. Ministru kabineta 2006. gada 21. februāra noteikumi Nr. 153 "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/128923>
8. Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". <https://likumi.lv/ta/id/207283>
9. Ministru kabineta 2013. gada 18. jūnija noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". <https://likumi.lv/ta/id/257685>
10. Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/291790>
11. Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumi Nr. 392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika". <https://likumi.lv/ta/id/77333>
12. Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

	13. Ministru kabineta 2023. gada 21. novembra noteikumi Nr. 674 "Noteikumi par dabas liegumiem". https://likumi.lv/ta/id/347518 14. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". https://likumi.lv/ta/id/253758 15. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". https://likumi.lv/ta/id/253746 16. Ministru kabineta 2024. gada 26. novembra noteikumi Nr. 749 "Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem". https://likumi.lv/ta/id/356848 17. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (MK noteikumi) – pieejami: www.likumi.lv Ir uzsākta Natura 2000 teritoriju tīkla paplašināšana, lai panāktu Eiropas Savienības nozīmes biotopu, t. i., veci vai dabiski boreāli meži, veci jaukti platlapju meži, staigāju meži, nogāžu un gravu meži, purvaini meži un aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži), atbilstību Eiropas Komisijas 1997. gada 18. novembra vadlīniju <i>Hab. 97/2, rev. 4</i> nosacījumiem⁴. Zemkopības ministrija sadarbībā ar LVM ir sagatavojusi priekšlikumu jaunu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 noteikšanai. Priekšlikums attiecas uz 61 822 ha lielu kopējo LVM apsaimniekošanā esošo zemes platību, no kuras mežs aizņem 52 665 ha. Priekšlikumā iekļauti ES nozīmes biotopi 52 323 ha platībā, to skaitā ES nozīmes prioritārie meža biotopi 39 273 ha platībā ārpus esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kurām noteikts Natura 2000 statuss.
Uzraudzība un izpilde	Dabas aizsardzības prasību ievērošanu uzrauga Valsts meža dienests un Dabas aizsardzības pārvalde. 1. Aizsargjoslu likums. 25.02.1997. 61. – 64. pants https://likumi.lv/ta/id/42348 2. Sugu un biotopu aizsardzības likums. 4. – 6.¹ un 21. pants 05.04.2000. https://likumi.lv/ta/id/3941 3. Vides aizsardzības likums. 15.11.2006. 17. – 22. pants https://likumi.lv/ta/id/147917 4. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 5. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891

⁴ Eiropas Komisija. 1997. Criteria for assessing national lists of pSCI at biogeographical level. https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-be/activities/hab_97_2_criter_en.pdf

6. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". <https://likumi.lv/ta/id/283091>
6. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. <https://likumi.lv/ta/id/14594>
7. Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumi Nr. 507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums". <https://likumi.lv/ta/id/193117>
8. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". <https://likumi.lv/ta/id/253758>

4. Mežizstrādes darbi tiek veikti (15.4.):

1) rūpējoties par augsnes kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas principus meža apsaimniekošanas jomā (15.4.1.);

2) lai nepieļautu jebkādu nelabvēlīgu ietekmi un novērstu celmu un sakņu ieguvī; pirmatnējo mežu un seno mežu (tai skaitā to, kas atbilst seno mežu definīcijai valstī, kurā tie atrodas) degradāciju, vai to transformēšanu par plantāciju mežiem; un augsnes neatgriezenisku bojāšanu mežizstrādes laikā uz zemas nestspējas augsnēm (15.4.2.);

3) ievērojot maksimālās robežvērtības lielas platības kailcirtēm un vietējiem apstākļiem piemērotus un ekoloģiski atbilstošus atmirušas koksnes ieguves sliekšņus, ja tādi ir noteikti (15.4.3.);

4) ievērojot tādas mežizstrādes darbības, lai līdz minimumam samazinātu paliekošu nelabvēlīgu ietekmi uz augsnes kvalitāti un augsnes sablīvēšanos, kā arī lai neatstātu būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības elementiem un dzīvotnēm (15.4.4.).

[RED III 29.6 a (iv)]

Mežizstrāde tiek veikta, rūpējoties par augsnes kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu saskaņā ar meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem, ar mērķi nepieļaut nekādu nelabvēlīgu ietekmi tā, lai novērstu celmu un sakņu ieguvī, pirmatnējo un seno mežu, kas atbilst seno mežu definīcijai tajā valstī, kurā tie atrodas, degradāciju vai to pārveidošanu par plantāciju mežiem un mežizstrādi neaizsargātās augsnēs; to, ka mežizstrāde tiek veikta, ievērojot maksimālās robežvērtības lielām kailcirtēm atbilstīgi definīcijai tajā valstī, kurā mežs atrodas, un ievērojot vietējiem apstākļiem piemērotus un ekoloģiski atbilstošus atmirušas koksnes ieguves sliekšņus un to, ka mežizstrāde tiek veikta, ievērojot prasības izmantot tādas mežizstrādes sistēmas, kas minimalizē jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz augsnes kvalitāti, arī augsnes sablīvēšanos, un nelabvēlīgu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības elementiem un dzīvotnēm.

Tiesību akti	Latvijas normatīvais regulējums nosaka gan vispārējas, gan konkrētas prasības, kas nodrošina ilgtspējīgu mežizstrādi, saglabājot augsnes kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nepieļaujot neatgriezenisku kaitējumu meža ekosistēmām. Lai gan spēkā esošie Latvijas normatīvie akti tieši nenosaka ierobežojumus celmu un sakņu ieguvei, praksē šādas darbības netiek veiktas, jo tās nav ekonomiski pamatotas un nav raksturīgas Latvijas mežsaimniecībai. Latvijā pirmatnējo mežu platības ir identificētas un iekļautas stingrā un regulējamā režīma dabas rezervātu zonā un nacionālo parku stingrā un regulējamā režīma zonā (visas šīs platības apsaimnieko Dabas aizsardzības pārvalde). Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 248 "Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas novērtējums Latvijā" šādas teritorijas veido 6,9 tūkst. ha. Tās ir stingri aizsargātas platības, kur mežizstrāde ir aizliegta vai būtiski ierobežota. Attiecībā uz seno mežu aizsardzību jānorāda, ka RED III paredz katrai dalībvalstij noteikt seno mežu definīciju nacionālā līmenī. Pašlaik MK noteikumos Nr. 686 iekļauta šāda seno mežu definīcija – "vecu dabiski atjaunojušos vietējo koku sugu mežaudžu vai dabisko traucējumu ietekmē no tādām veidojušos jaunāku mežaudžu kopas pietiekami lielā vienlaidu platībā, kurām raksturīga liela strukturālā kompleksitāte un liels atmirušās koksnes apjoms un kurās tikai ierobežotā to platības daļā var būt redzamas pakāpeniski izzūdošas agrākās cilvēka darbības pazīmes, un šajās platībās ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība". Tas nozīmē, ka biomasas ieguves aizliegums senajos mežos ir juridiski nostiprināts. Pieņemot MK noteikumu Nr. 686 grozījumus, MK ir uzdevis⁵ Zemkopības ministrijai sadarbībā ar Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju izstrādāt un zemkopības ministram līdz 2027. gada 30. aprīlim noteiktā kārtībā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā normatīvā akta projektu, kurā iekļauta termina "senie meži" definīcija. Latvijas normatīvajos aktos ir noteikti skaidri ierobežojumi kailciršu platībai atbilstoši konkrētiem meža augšanas apstākļiem: silā, mētrājā, lānā, damaksnī, vērī un gāršā maksimālā robežvērtība ir 5 ha, bet pārējos tipos 2 ha. Ja silā, mētrājā un lānā atstāj ne mazāk kā 20 priedes sēklas koku (sēklas ražojot, dzīvotspējīgi koki ar taisniem stumbriem un labi attīstītiem vainagiem) katrā cirsmas platības hektārā, tad maksimālā kailcirtes platība ir 10 ha. Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā esošajos mežos – divi hektāri. Mežizstrādes vietās ir jā saglabā Latvijas normatīvos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā atmirusī koksne, ekoloģiskie koki un citas bioloģiski nozīmīgas meža struktūras. Papildus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās piemēro skaidri noteiktus saglabājamās atmirušās koksnes apjoma sliekšņus – vismaz 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. 1. Meža likums. 16.03.2000. 6., 35. – 37. pants https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Aizsargjoslu likums. 25.02.1997. 5. – 11. pants https://likumi.lv/ta/id/42348
--------------	--

⁵ Ministru kabineta 2026. gada 27. janvāra protokols Nr. 4 "Ministru kabineta sēdes protokols". <https://likumi.lv/ta/id/366100>

	3. Sugu un biotopu aizsardzības likums. 4. – 17. pants 05.04.2000. https://likumi.lv/ta/id/3941 4. Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". 3. - 10., 15.-19., 21., 24., 27., 32.¹ pants https://likumi.lv/ta/id/59994 5. Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". 3. - 7. pants. 30.10.1998. https://likumi.lv/ta/id/51522 6. Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumi Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību". https://likumi.lv/ta/id/271684 7. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". Pielikuma 3. punkts https://likumi.lv/ta/id/329305 8. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 9. Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/207283 10. Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 300 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)". https://likumi.lv/ta/id/229146 11. Ministru kabineta 2013. gada 18. jūnija noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". https://likumi.lv/ta/id/257685 12. Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu". https://likumi.lv/ta/id/291790 13. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". https://likumi.lv/ta/id/253760 14. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". https://likumi.lv/ta/id/253758
Uzraudzība un izpilde	Meža apsaimniekošanu un izmantošanu uzrauga Valsts meža dienests. Dabas aizsardzības prasību ievērošanu uzrauga gan Valsts meža dienests, gan Dabas aizsardzības pārvalde. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" veic nacionālo meža bioloģiskās daudzveidības monitoringu, lai iegūtu fona informāciju par meža bioloģiskās daudzveidības stāvokli un tā pārmaiņu novērtējumu valstī. Bioloģisko daudzveidību izvērtē trīs līmeņos: ģenētiskā daudzveidība (augu, dzīvnieku, sēņu, mikroorganismu gēnu dažādība, kas novērojama vienas sugas robežās); sugu daudzveidība; un ekosistēmu daudzveidību (dažādas ekosistēmas).

		1. Aizsargjoslu likums. 25.02.1997. 61. – 64. pants https://likumi.lv/ta/id/42348 2. Sugu un biotopu aizsardzības likums. 4. – 6.¹ un 21. pants 05.04.2000. https://likumi.lv/ta/id/3941 3. Vides aizsardzības likums. 15.11.2006. 17. – 22. pants https://likumi.lv/ta/id/147917 4. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. https://likumi.lv/ta/id/14594 5. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 6. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 7. Ministru kabineta 2013. gada 18. jūnija noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". https://likumi.lv/ta/id/257685 8. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/283091 9. Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumi Nr. 507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums". https://likumi.lv/ta/id/193117 10. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". https://likumi.lv/ta/id/253758
5. Pēc mežizstrādes netiek samazināta konkrētās teritorijas produktivitāte ilgtermiņā (15.5.) [RED III 29.6 a (v)] <i>Izstrāde saglabā vai uzlabo meža ilgtermiņa produktivitātes jaudu.</i>		
Tiesību akti	Atbilstoši Meža likumam īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir atjaunot mežaudzi pēc cirtes vai citu faktoru ietekmes, ja mežaudzes šķērslaukums ir kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu, kā arī nodrošināt atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes kopšanu. Latvijā atmežošana ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos, un tā vienmēr ir saistīta ar stingru izvērtēšanas un kompensācijas mehānismu. Tas padara atmežošanu par ekonomiski un administratīvi sarežģītu procesu, kas praktiski darbojas kā atturošs instruments, kas nodrošina, ka nepamatota meža platību samazināšana nenotiek, saglabājot ilgtermiņā meža produktivitātes potenciālu.	

	1. Meža likums. 21., 31., 41. – 42. pants. 16.03.2000. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Meliorācijas likums. 22.01.2010. https://likumi.lv/ta/id/203996 3. Ministru kabineta 2023. gada 27. jūnija noteikumi Nr. 348 "Meža aizsardzības noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/343163 4. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 889 "Noteikumi par atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijiem, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību". https://likumi.lv/ta/id/253624
Uzraudzība un izpilde	2025. gada nacionālā meža monitoringa dati rāda, ka ilgtermiņā mežaudžu koksnes krāja ir pieaugusi. Salīdzinot ar periodu 2004.–2008. gadam, kopš ir uzsākts monitorings, tā ir palielinājusies par aptuveni 23 milj. m³, kas liecina par stabilu produktivitātes kāpumu. Vienlaikus jaunākajā piecgadē novērojams neliels samazinājums (no ~681 līdz ~670 milj. m³), tomēr tas nav uzskatāms par būtisku ilgtspējas risku, jo saistīts ar mežaudžu vecumstruktūru un apsaimniekošanas ciklu. Dati liecina, ka būtiska krājas daļa koncentrēta nobriedušās audzēs (eksploatācijas fondā pēc vecuma), kura apjoms pat ir pieaudzis (~168,7 milj. m³), un šo audžu aktīvāka izmantošana īstermiņā samazina kopējo krāju, bet vienlaikus veidos mežaudžu vecumstruktūru, kas tuvākajās desmitgadēs nodrošinās ikgadējā koksnes krājas pieauguma palielinājumu. Papildus tam ciršanas intensitāte valsts mežos tiek ierobežota – galvenās ciršanas apjomi pakāpeniski samazināti - no 88135 ha 2016.–2020. gadā līdz 85676 ha 2021.–2025. gadā un 77 211 ha 2026.–2030. gadā). Līdz ar to pašreizējais krājas kritums atspoguļo normālu meža attīstības un apsaimniekošanas ciklu, bet ilgtermiņā meža produktivitāte Latvijā saglabājas pieaugoša. 1. Meža likums. 45. pants 16.03.2000. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. https://likumi.lv/ta/id/14594 3. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 4. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 5. Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/247349 6. Ministru kabineta 2023. gada 27. jūnija noteikumi Nr. 348 "Meža aizsardzības noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/343163 7. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/283091

		8. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". https://likumi.lv/ta/id/253760
6.	Meža biomasa netiek iegūta šo noteikumu 9.1. (<i>pirmatnējie un senie meži</i>), 9.2. (<i>meži ar lielu bioloģisko daudzveidību</i>), 9.4. (<i>zālāji ar lielu bioloģisko daudzveidību</i>), 9.5. (<i>vīrsāji</i>) un 11.3. (<i>mitrāji</i>) apakšpunktā, kā arī 13. (<i>kūdrāji</i>) punktā minētajās teritorijās, ņemot vērā šo noteikumu 9., 11. un 13. punktā noteiktos nosacījumus par attiecīgā statusa noteikšanu minētajām teritorijām (15.6.) [RED III 29.6 a (vi)] <i>Meži, kuros tiek iegūta meža biomasa, neaug zemēs, kam ir attiecīgi 3. punkta a), b), d) un e) apakšpunktā, 4. punkta a) apakšpunktā un 5. punktā minētais statuss, ievērojot tos pašus nosacījumus, ar kādiem nosaka minētajos punktos norādīto zemes statusu.</i>	
	Tiesību akti	Latvijā pirmatnējo mežu platības ir identificētas un iekļautas stingrā un regulējamā režīma dabas rezervātu zonā un nacionālo parku stingrā un regulējamā režīma zonā (visas šīs platības apsaimnieko Dabas aizsardzības pārvalde). Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 248 "Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas novērtējums Latvijā" šādas teritorijas veido 6,9 tūkst. ha. Tās ir stingri aizsargātas platības, kur mežizstrāde ir aizliegta vai būtiski ierobežota. Attiecībā uz seno mežu aizsardzību jānorāda, ka RED III paredz katrai dalībvalstij noteikt seno mežu definīciju nacionālā līmenī. Pašlaik MK noteikumos Nr. 686 iekļauta šāda seno mežu definīcija – "vecu dabiski atjaunojušos vietējo koku sugu mežaudžu vai dabisko traucējumu ietekmē no tādām veidojušos jaunāku mežaudžu kopas pietiekami lielā vienlaidu platībā, kurām raksturīga liela strukturālā kompleksitāte un liels atmirušās koksnes apjoms un kurās tikai ierobežotā to platības daļā var būt redzamas pakāpeniski izzūdošas agrākās cilvēka darbības pazīmes, un šajās platībās ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība". Tas nozīmē, ka biomasas ieguves aizliegums senajos mežos ir juridiski nostiprināts. Pieņemot MK noteikumu Nr. 686 grozījumus, MK ir uzdevis⁶ Zemkopības ministrijai sadarbībā ar Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju izstrādāt un zemkopības ministram līdz 2027. gada 30. aprīlim noteiktā kārtībā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā normatīvā akta projektu, kurā iekļauta termina "senie meži" definīcija. MK noteikumos Nr. 686 noteikts, ka biodegviela, bioloģiskais šķidrās kurināmais, biogāze, biomasas degviela un biomasas kurināmais, kas ražots no biomasas, nedrīkst būt ražots no izejvielām, kuras iegūtas bioloģiskās daudzveidības ziņā augstvērtīgās zemes platībās, tas ir, zemē, kurai 2008. gada janvārī vai pēc tam bija piešķirts viens no šādiem statusiem (neatkarīgi no tā, vai zemei joprojām ir šāds statuss):

⁶ Ministru kabineta 2026. gada 27. janvāra protokols Nr. 4 "Ministru kabineta sēdes protokols". <https://likumi.lv/ta/id/366100>

- kokiem klātas teritorijas, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija regulas (ES) 2023/1115 (Atmežošanas regula), ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmpreces un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010, 2. panta 8. punktā minētajiem nosacījumiem, tostarp pirmatnējie meži un senie meži (tai skaitā tie, kas atbilst seno mežu definīcijai valstī, kurā tie atrodas);
- mežs ar lielu bioloģisko daudzveidību un citas ar kokiem klātas teritorijas, kas ir sugām bagātas un nav degradētas vai kuras ir atzītas par zemēm ar lielu bioloģisko daudzveidību, ja nav pierādījumu, kas liecina, ka attiecīgās izejvielas ražošana nav pretrunā ar šai teritorijai noteiktajiem dabas aizsardzības mērķiem. Latvijā tās ir platības īpaši aizsargājamās teritorijās (ĪADT), kurās biomasas ieguve nedrīkst būt pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem;
- zālāji, kuri kopumā aptver vairāk nekā vienu hektāru, ar lielu bioloģisko daudzveidību, kas ir Saeimas, Ministru kabineta vai pašvaldības izveidotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vai mikroliegumi, vai platības, kurās ir bioloģiski vērtīgs zālājs, ja minētie zālāji un platības ir klasificējamas kā:
 - dabiski zālāji, kuri arī bez cilvēku iejaukšanās būtu zālāji un kuros saglabājas dabiskais un vietējais sugu sastāvs, kā arī ekoloģiskie parametri un procesi;
 - zālāji, kas nav dabiski zālāji, bet ir bagāti ar dažādām augu sugām vai ir putniem nozīmīgi zālāji, kuri nav noplicināti un kuri bez cilvēku iejaukšanās vairs nebūtu zālāji, ja vien nav pierādījumu, ka šīm platībām ir nepieciešama izejvielu novākšana, lai saglabātu tādas teritorijas statusu, kurā ir liela bioloģiskā daudzveidība.

Latvijā zālāji ar lielu bioloģisko daudzveidību ir platības īpaši aizsargājamās teritorijās (ĪADT) vai mikroliegumi, kuros biomasas ieguve nedrīkst būt pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem.
- virsāji - sauszemes teritorijas, kurās galvenokārt sastopama viršu dzimtas augu *Calluna vulgaris* mozaīka, kas izveidojusies reģionos ar mazu gada vidējo augstāko un zemāko temperatūru atšķirību un mērenu, bet regulāru nokrišņu daudzumu.
Dabas aizsardzības pārvaldes sistēmā Ozols virsāji atbilst Eiropas Savienības (ES) nozīmes biotopa veidam "Sausi virsāji" (4030), Slapji virsāji (4010) un Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji (2320).
- mitrājs - sauszemes teritorija, kura ietver palienes, zāļu un kūdras purvus, vai cita teritorija, ko klāj ūdens vai kura ir piesātināta ar ūdeni nepārtraukti vai ne mazāk kā deviņus mēnešus gadā un kura ir dabiska vai mākslīga, pastāvīga vai pārplūstoša, un kurā ir stāvošs vai tekošs ūdens, saldūdens, iesālš vai sāļš ūdens, ja vien nav pierādījumu, ka šai platībai ir nepieciešama izejvielu novākšana, lai saglabātu tāda mitrāja statusu, kurā ir liela bioloģiskā daudzveidība.
- kūdrājs - sauszemes teritorija, kur anaerobos apstākļos uzkrājas vai arī vēsturiski uzkrāties kūdras slānis vai kur var būt funkcionējošs purvs vai kūdras ieguvei nosusināts purvs, ja vien nav pierādīts, ka šīs izejvielas audzēšanai un novākšanai pēc minētā datuma nav notikusi vai nenotiek iepriekš nenosusinātas zemes

nosusināšana vai ka šīm platībām piemērojams mitrāju statuss. Biomasas kurināmo drīkst iegūt, ja pēc 2008. gada nav raksti jauni grāvji.

Latvijā tiek aizsargātas teritorijas, tai skaitā mitrājos, zālajos, virsajos un kūdrājos, kas ar nacionālajiem tiesību aktiem ir noteiktas par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, sugas un dzīvotnes, izņemot gadījumu, ja ir pierādījumi, ka attiecīgo izejvielu izstrāde netraucē minētajiem dabas aizsardzības mērķiem.

1. Meža likums. 35. – 37. pants 16.03.2000. <https://likumi.lv/ta/id/2825>
2. Sugu un biotopu aizsardzības likums. 7. – 12. un 17. pants 05.04.2000. <https://likumi.lv/ta/id/3941>
3. Aizsargjoslu likums. 25.02.1997. 5. – 9. un 11. pants <https://likumi.lv/ta/id/42348>
4. Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", 12.02.1992. <https://likumi.lv/ta/id/51522>
5. Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". 3. - 8. un 10. pants <https://likumi.lv/ta/id/59994>
6. Likums "Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu". 11.12.1997. <https://likumi.lv/ta/id/52952>
7. Vides aizsardzības likums. 15.11.2006. <https://likumi.lv/ta/id/147917>
8. Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". <https://likumi.lv/ta/id/207283>
9. Ministru kabineta 2013. gada 18. jūnija noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". <https://likumi.lv/ta/id/257685>
10. Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/291790>
11. Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumi Nr. 392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika". <https://likumi.lv/ta/id/77333>
12. Ministru kabineta 2023. gada 21. novembra noteikumi Nr. 674 "Noteikumi par dabas liegumiem". <https://likumi.lv/ta/id/347518>
13. Ministru kabineta 2024. gada 26. novembra noteikumi Nr. 749 "Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem". <https://likumi.lv/ta/id/356848>
14. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā". <https://likumi.lv/ta/id/253758>

		15. Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". https://likumi.lv/ta/id/253746 16. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (MK noteikumi) – pieejami: www.likumi.lv
	Uzraudzība un izpilde	Dabas aizsardzības prasību ievērošanu uzrauga Valsts meža dienests un Dabas aizsardzības pārvalde. 1. Meža likums. 16.03.2000. 29. – 34. pants. https://likumi.lv/ta/id/2825 2. Valsts meža dienesta likums. 15.12.1999. https://likumi.lv/ta/id/14594 3. Ministru kabineta 2022. gada 18. janvāra noteikumi Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/329305 4. Ministru kabineta 2013. gada 7. maija noteikumi Nr. 248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība". https://likumi.lv/ta/id/256891 5. Ministru kabineta 2016. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". https://likumi.lv/ta/id/283091 6. Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumi Nr. 507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums". https://likumi.lv/ta/id/193117
7. Komersanti, kuru iekārtās no meža biomasas tiek ražota biodegviela, bioloģiskais šķidrās kurināmais vai biomasas degviela (kurināmā ražotāji), ir izdevuši šo noteikumu 31.¹ punktā minēto deklarāciju (<i>ticamības deklarāciju (kuras pamatā ir komersanta iekšējie procesi) biomasas biržas, brīvprātīgās shēmas, nacionālās shēmas un komersanta shēmas ietvaros veicamo revīziju vajadzībām, lai pārbaudītu, ka meža biomasā nav iegūta šo noteikumu 9.1., 9.2., 9.4., 9.5. un 11.3. apakšpunktā, kā arī 13. punktā minētajās platībās</i>) (15.7.) [REDIII 29.6 a (vii)] <i>Iekārtas, kas ražo biodegvielas, bioloģiskos šķidros kurināmos un biomasas kurināmos/degvielas no meža biomasas, izdod ticamības deklarāciju, kuras pamatā ir uzņēmuma līmeņa iekšējie procesi, tādu revīziju vajadzībām, ko veic saskaņā ar 30. panta 3. punktu, lai pārbaudītu, ka meža biomasā nav iegūta no šā punkta vi) punktā minētajām zemēm.</i>		
	Tiesību akti	

Uzraudzība un izpilde	Latvijā šobrīd nav normatīvi noteikta tieša prasība izdot ticamības deklarāciju RED III 30. panta izpratnē, taču tās saturs faktiski tiek īstenots caur sertifikācijas shēmām vai uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmām, kuru pārbaude ir paredzēta ar 27.01.2026. grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr. 686 un Enerģētikas likumā. Prasību iespējams pilnībā īstenot ar esošo regulējumu, neradot nepieciešamību ieviest jaunu dokumenta formu, ja tiek nodrošināta pārbaudāma atbilstība ilgtspējas kritērijiem. Pastāv arī alternatīvs mehānisms - RED III 29. panta 6. punkta b) apakšpunkts, kas nosaka, ka gadījumos, kad nav pieejami valsts vai reģionālā līmeņa pierādījumi par atbilstību ilgtspējas kritērijiem (tostarp prasībai par ticamības deklarāciju), no meža biomasas ražotus kurināmos joprojām var ņemt vērā, ja meža ieguves apgabala līmenī ir ieviestas apsaimniekošanas sistēmas, kas nodrošina atbilstību noteiktajiem kritērijiem, piemēram, meža apsaimniekošanas plāni, sertifikācijas shēmas un ciršanas atļaujas (ciršanas atļaujas nevar būt vienīgais dokuments).
-----------------------	---

Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) kritēriji

1. **Meža biomasas izcelsmes valsts vai reģionālā ekonomiskās integrācijas organizācija ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīguma puse (17.1.)**

[RED III 29.7 a]

Meža biomasas izcelsmes valsts vai reģionālā ekonomiskās integrācijas organizācija ir Parīzes nolīguma puse.

Latvija ir parakstījusi Parīzes nolīgumu.

1. *United Nations, 2015. Paris Agreement.* Pieejams: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf
2. Likums "Par Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīgumu". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/288575>

2. **Meža biomasas izcelsmes valsts vai reģionālā ekonomiskās integrācijas organizācija ir iesniegusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām sekretariātā nacionāli noteikto devumu, kas aptver lauksaimniecības, mežsaimniecības un zemes izmantošanas radītās emisijas un oglekļa dioksīda piesaisti un nodrošina, ka ar biomasas izstrādi saistītās oglekļa uzkrājuma izmaiņas tiek attiecinātas uz valsts saistībām samazināt vai ierobežot siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā norādīts nacionāli noteiktajā devumā, vai saskaņā ar Parīzes nolīguma 5. pantu ir pieņēmusi attiecīgos tiesību aktus, kas izstrādes platībā piemērojami, lai saglabātu un palielinātu oglekļa uzkrājumus un**

oglekļa dioksīda piesaisti, un kas paredz, ka zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības darbību siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoms nepārsniedz šajās darbībās radīto oglekļa dioksīda piesaistes apjomu (17.2.)

[RED III 29.7 a (ii) un (iii)]

Meža biomasas izcelsmes valsts vai reģionālā ekonomiskās integrācijas organizācija ir Parīzes nolīguma puse un: (i) ir iesniegusi nacionāli noteikto devumu (NND) Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām (UNFCCC), kas aptver lauksaimniecības, mežsaimniecības un zemes izmantošanas radītās emisijas un piesaistījumus un nodrošina to, ka ar biomasas izstrādi saistītās oglekļa uzkrājuma izmaiņas tiek ieskaitītas attiecībā uz valsts saistībām samazināt vai ierobežot siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā norādīts NND; vai (ii) saskaņā ar Parīzes nolīguma 5. pantu ir pieņēmusi valsts vai zemāka līmeņa tiesību aktus, kas izstrādes platībā piemērojami, lai saglabātu un palielinātu oglekļa uzkrājumus un piesaistītājus, un sniedz pierādījumus, ka ZIZIMM nozares emisijas nepārsniedz piesaistījumus.

Latvijas un pārējo ES dalībvalstu nacionāli noteiktais devums (NND) ir iekļauts ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām NND reģistrā.

1. Pirmais NND 06.03.2015. Pieejams: <https://unfccc.int/sites/default/files/LV-03-06-EU%20INDC.pdf>
2. Pirmā NND atjauninātais iesniegums 17.12.2020. Pieejams: https://unfccc.int/sites/default/files/NDC/2022-06/EU_NDC_Submission_December%202020_0.pdf
3. NND 2023 atjauninājums 16.10.2023. Pieejams: <https://unfccc.int/sites/default/files/NDC/2023-10/ES-2023-10-17%20EU%20submission%20NDC%20update.pdf>
4. 2025. gada 5. novembra NND. Pieejams: <https://unfccc.int/sites/default/files/2025-11/DK-2025-11-05%20EU%20NDC.pdf>

3. Biodegvielu, bioloģiskā šķidrā kurināmā, biogāzes, biomasas degvielu un biomasas kurināmā ražošana no Latvijā audzētām vai iegūtām meža biomasas izejvielām ir uzskatāma par ilgtspējīgu, ja normatīvajos aktos par enerģētiku minētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā ir prognozēts, ka tiks izpildītas Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regulā (ES) [2018/841](#) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES, Latvijai noteiktās saistības, un minēto saistību izpildei tiks nodrošināta zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektoram noteikto pasākumu īstenošana (18.1)

[RED III 29.7a]

Biodegvielu, bioloģisko šķidro kurināmo un biomasas kurināmo/degvielu ražošana no iekšzemes meža biomasas atbilst dalībvalstu saistībām un mērķrādītājiem, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/841 4. pantā, un rīcībpolitikām un pasākumiem, ko dalībvalsts aprakstījusi savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. un 14. pantu.

Latvijā ir izstrādāts un Ministru kabinetā pieņemts aktualizētais Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. - 2030. gadam (NEKP). Plāna īstenošanu koordinē un uzrauga Nacionālā enerģētikas un klimata padome. NEKP ietver gan bāzes scenāriju, gan mērķu scenārija prognozes par SEG emisijām un piesaisti, kā arī pasākumus ZIZIMM sektorā līdz 2030. gadam.

Saskaņā ar bāzes scenāriju, kas atspoguļo tikai jau esošās politikas, Latvija 2030. gadā nerasniegtu mērķi – prognozētas neto emisijas +3294,6 kt CO₂ ekv., kamēr mērķis ir -644 kt CO₂ ekv. Savukārt mērķu scenārijs, kurā iekļauti visi plānotie papildu pasākumi, paredz negatīvu bilanci – -2436 kt CO₂ ekv. 2030. gadā, kas nodrošinātu indikatīvā mērķa izpildi. Līdz ar to kritērija izpilde ir tieši atkarīga no plānoto pasākumu pilnīgas īstenošanas.

ZIZIMM regulas (Regula (ES) 2018/841) 12., 13. un 13.b pants paredz elastības iespējas, kas ļauj dalībvalstīm sabalansēt iespējamu neto emisiju pārsniegumu: emisijas var kompensēt ar piesaisti citās zemes izmantošanas kategorijās, izmantot pārskaitījumus starp dalībvalstīm vai arī izmantot īpašus ES mehānismus. Tas nozīmē, ka arī gadījumos, kad ZIZIMM sektorā rodas emisijas, Latvija joprojām var nodrošināt saistību izpildi, ja tiek īstenoti NEKP pasākumi un izmantotas regulā paredzētās elastības.

Kā norādījusi Eiropas Komisija, Direktīvas (ES) 2018/2001 29. panta 7.a punkts nav papildu ilgtspējas kritērijs komersantiem, bet pienākums dalībvalstij. Tas nozīmē, ka biomasu netiek atzīta par neilgtspējīgu uzņēmumu līmenī, un izvērtējums par atbilstību tiek veikts valsts līmenī, balstoties uz NEKP prognozēm, to īstenošanu un regulā noteiktajām elastības iespējām.

1. Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam. Pieejams: <https://www.kem.gov.lv/lv/nacionalais-energetikas-un-klimata-plans-2021-2030-gadam>;
2. Ministru kabineta 2025. gada 2. septembra rīkojums Nr. 550 "Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 12. jūlija rīkojumā Nr. 573 "Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam"". <https://likumi.lv/ta/id/362834>